

УДК 791.635:378.015.31

І. А. Гавран,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри акторів кіно факультету кіно і телебачення
(Київський Національний Університет Культури і Мистецтв, м. Київ)

МЕТОДИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СТУДЕНТІВ У ГАЛУЗІ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглядається питання формування професійної акторської майстерності студентів. Проаналізовані основні аспекти взаємозв'язку професійних здібностей та загальної обдарованості особистості актора, розкрито їх значення у процесі професіоналізації з позиції еволюційного становлення студентів у галузі аудіовізуального мистецтва. Акцентується увага важливості творчого процесу спрямованого на самовдосконалення особистості як однієї з основ досягнення вершин творчого потенціалу.

Ключові слова: професійні здібності, когнітивний процес, обдарованість, взаємодія, професіоналізація, самовдосконалення, актор.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Процес підготовки висококваліфікованих, кокурентно-спроможних фахівців передбачає постійне набуття практичного досвіду у сфері аудіовізуального мистецтва. Значний потенціал у формуванні акторської професійної майстерності та практичного його втілення містить навчання студентів у галузі кіномистецтва. Ця робота мобілізує студентів на постійне прагнення щодо вивчення нових, цікавих високохудожніх творів, розвиває активність та ініціативу в осмисленні власних творчих можливостей, уміння аналізувати, розвивати професійний арсенал власної акторської майстерності та черпати нові знання необхідні для подальшого професійного розвитку.

Аналіз процесу професійного становлення студентів за роки навчання в Інститутах мистецтв дозволив зазначити, що багато у чому успіх цієї роботи залежить від рівня осягнення студентами методики акторської майстерності налаштоване на становлення майбутніх фахівців як майбутніх акторів кіно та на загальні закономірності комбінування якостей власної творчої особистості. Успішне виконання цих завдань вимагає враховувати сучасні вимоги до підготовки студентів як особистостей, котрі забезпечують самоорганізацію високого рівня фахової діяльності. Як зауважує Л. В. Рождественська, що модель акторської обдарованості складається з трьох рівнів, а саме: фізіологічний та психофізіологічний рівень – задатки; психологічний рівень – професійні або спеціальні здібності; вищий – соціально-психологічний рівень – загальна художня обдарованість – творчий потенціал особистості [3, с. 13].

Ці нагально-важливі педагогічні питання і зумовили вибір теми та становлять мету нашого дослідження, яке стосується формування професійної акторської майстерності студентів у галузі аудіовізуального мистецтва та потребують більш детального вивчення.

Аналіз основних досліджень і публікацій. При подальшому аналізі, пропонуємо розглядати психофізіологічний апарат актора, спираючись на синергетичну парадигму, як автопоезну систему, а процес саме формування психофізіологічного апарату артиста – як процес автопоезису. Слід сказати, що на підставі аналізу наукових досліджень, концепція автопоезису здатна найбільш докладно описати еволюційні процеси, що відбуваються з психофізіологічним апаратом артиста протягом його професійного життя. До того ж ці процеси мають як свідому, так і несвідому природу. Так, процес формування актора як творчої особистості раціонально розглядати, спираючись на запропоновану модель Л. В. Рождественською, а саме: 1 етап – виявлення, усвідомлення природних задатків та професійний вибір; 2 етап – процес професіоналізації актора; 3 етап – формування творчої індивідуальності актора [3, с. 13].

Перший етап є вихідним природним матеріалом у процесі визначення професійних уподобань, професійної спеціалізації. Цей період починається ще в дитинстві, коли музична школа, театральний гурток є полем для першої спроби розвитку природних задатків, без якої ці задатки взагалі не будуть виявленими. Які ж психофізіологічні задатки організму виявляються на цьому рівні? Мова йде, перш за все, про природні задатки, які зумовлюють належність до визначеного виду діяльності, у нашому випадку, до театральнo-музичної діяльності. Передбачається наявність: музичного слуху, почуття ритму, пластичних здібностей, акторських здібностей. З цього приводу слід зауважити, що за визначенням яке запропоновано М. Бліною, спеціалізація у напрямку музичного театру – мюзиклу – потребує наявності парціальних здібностей, тобто здібностей, які є необхідними саме в цьому жанрі, які є відображенням триєдиної природи художньої «мови» мюзиклу: акторство, вокал, танок. Мова йде про синтез здібностей, які є не тільки результатом професійного виховання, а й природно-органічною потребою даної психофізіологічної системи – актора. На підґрунті природних парціальних здібностей під час процесу професіоналізації формується сполучення психологічних та психофізіологічних особливостей організму,

яку психологи називають професійною придатністю [9, с. 547]. Слід сказати, що парціальні здібності, як психофізіологічний рівень акторської обдарованості Л. В. Рождественською, визначаються тільки природними схильностями, це той рівень, коригувати та прогнозувати який ми не в змозі. Але професійні спеціальні здібності піддаються оцінюванню, прогнозуванню, формуються та виховуються вже на підставі природних задатків – другий рівень акторської обдарованості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід зауважити, що вибір акторської спеціалізації обумовлено перш за все наявністю парціальних здібностей, які призводять до відання переваги артистам окресленого «мовного коду», що визначається жанровою спеціалізацією. Великий вплив має інформативне середовище, яке також впливає на процес вибору акторської спеціалізації. Вплив цей помітний ще у юнацькому віці, коли людина, яка обирає свій життєвий професійний шлях отримує інформацію саме про наявність такої спеціалізації, яку подано у спектрі видів аудіовізуального мистецтва.

Яскравим прикладом соціальної жанрово-акторської затребуваності були, на наш погляд, такі творчі особистості як А. Міронов та Л. Гурченко. Ми знаємо їх як визнаних майстрів драматичного мистецтва, які також віртуозно володіли іншими аспектами сценічного вираження. Талант цих артистів мав, на наш погляд, чітко виражений парціальний аспект, а саме: органічне сполучення, триєдність виразних засобів, притаманних драматичному мистецтву, вокально-музичному мистецтву та хореографічному мистецтву. За тих часів такі артисти були в змозі реалізувати свій талант тільки у драматичному театрі, ані в опері, ані в опереті.

Слід зазначити, що сучасна молода людина має можливість ознайомитись зі зразками будь-якого напрямку музичного театру та зразками будь-якої якості. Так, згідно зі схемою професійної періодизації за Є. А. Клімовим сучасний оптант – той, хто знаходиться у процесі вибору професії [4, с. 434–435], має широке поле інформації, відповідно – поле вибору, відповідно – поле застосування своїх природних задатків. З цього приводу, слід сказати, що вплив інформаційного середовища на психофізіологічний апарат особистості актора відбувається ще на рівні його знайомства з можливими варіантами професійної діяльності. Висловлюючись мовою синергетики, ми розуміємо вибір професійної спеціалізації та початок розвитку професійних здібностей як початок процесу коеволуції живого організму та середовища. Організмом, у нашому випадку, буде adept – той, хто засвоює професію (за Є. А. Клімов) [4, с. 434–435], а середовищем – професійне навчальне коло. Треба наголосити на тому, що у професійній сценічній діяльності процес занурення у середовище відбувається відразу, на відміну від технічних професій. Студент театрального учбового закладу ураз опиняється у корпоративному колі спілкування, та процес переймання законів професійного середовища відбувається паралельно з процесом професіоналізації – формуванням навичок та вмінь. Так, Є. М. Князева та С. П. Курдюмов акцентують увагу на тому, що однією з головних рис процесу автопоезису живих систем є взаємодія живого організму з середовищем: «Система та навколишнє середовище обоюдоактивні. Якщо процес їхнього взаємного випробування не завершиться розпадом системи, то в результаті вони виявляються взаємно приладжені один до одного. Процес налагодження їхнього співіснування носить назву процесу коеволуції, а результатом цього процесу є структурне поєднання складної системи та середовища (у живій природі – організму та середовища його проживання)» [5, с. 216]. Таким чином, процес професіоналізації – засвоєння професійного поля діяльності, є процесом коеволуції психофізіологічного апарату актора та професійного середовища.

Слід зазначити, що процес зводиться професійного навчання, до можливості набуття навичок, систем навичок, які дозволять успішно реалізуватися у професійній діяльності. Навичка – усталений засіб виконання дій. Основою вироблення навичок у людини є розгорнуті, усвідомлені дії, які призводять до зміцнення умовно-рефлекторного зв'язку, налагодженню нервового шляху та його закріпленню, докладної локалізації процесів збудження у визначених нервових структурах [6]. Таким чином, у процесі професіоналізації та подальшого накоплення професійного досвіду найважливішим задля успішності актора є опанування свого інструменту професійних дій – свого психофізіологічного апарату. Цей процес відбувається як самоорганізація системи на рівні усвідомленої діяльності, тобто активно використовуючи усі можливості когнітивного процесу. Також, доцільно сказати, що на рівні професіоналізації відбувається як пізнання так і опанування навичок, методів професії, а саме – когнітивний процес (процес пізнання) [9, с. 293]. Визначаючи сутність пізнання, Ф. Варела підкреслював: «Пізнання є дія, спрямована на знаходження того, що пропущено, й заповнення відсутнього з точки зору когнітивного агента» [11, с. 85]. Концепція автопоезису дає можливість розглядати процес професіоналізації актора як когнітивну діяльність, спрямовану на засвоєння професійного «ареалу». Поняття автопоезису може застосовуватись задля розуміння усвідомлення, його креативних та когнітивних функцій. Автопоезність роботи свідомості – є його безперервне самовиробництво, підтримування ім своєї ідентичності через постійний пошук та становлення. У автопоезисі завжди є не тільки зберігання стану, але й його подолання, оновлення. Також варто говорити про автопоезис думки, що означає наявність у неї вектора на самодобудовування, винахід та

конструювання, досягнення мети та побудову цілісності [4, с. 216–217]. Самовиробництво та самовираження є визначальним процесом творчого життя артиста. Процес саморозбудовування у творчих професіях, зокрема артистичних, триває усе життя. Протягом всього життя актор та музикант відкривають для себе нові таємниці професії, ніколи не досягаючи її до кінця. Мабуть, саме у цьому є найпривабливіша риса творчого процесу – він нескінченний. Актор протягом всієї професійної кар'єри вибудовує, перебудовує, руйнує та добудовує свій творчий апарат, постійно працює всередині себе, як свідомо – на підвищення рівня своєї конкурентоспроможності, так і несвідомо – на задоволення свого творчого потенціалу. У цьому сенсі, важливо, щоб «самовиробництво» системи у процесі професіоналізації – набуття, засвоєння та присвоєння професійних навичок – було обумовлено специфікою обраної професії, специфікою парціальних здібностей особистості. Мова йде про побудову навчальних програм таким чином, щоб набуття акторських, хореографічних та вокально-музичних навичок відбувалося не просто паралельно, а взаємозалежно. Розумним вважаємо використання таких методів вокальної, акторської та хореографічної шкіл, які б провокували взаємозв'язання та взаємозлиття трьох аспектів парціальних здібностей у психофізіологічному апараті актора. У когнітивній діяльності актора (мається на увазі вибудовування, розминання, структурування, пізнання свого робочого апарату у процесі навчання) важливим є встановлення відмінних плеяд здатностей, які визначають талановитість даного конкретного актора, визначення структурних характеристик його таланту, виявлення засобів діяльності, які найбільш відповідають даному сполученню здібностей, тобто є найбільш перспективними в процесі розбудови кар'єри. Цей самоаналіз дає можливість акторові зрозуміти сильні та слабкі риси свого таланту, засвоїти та розгорнути притаманні своєму амплуа характерні вміння, вибудувати вірну стратегію кар'єрного зростання. Варто ще раз нагадати, що усі когнітивні – самопізнавальні процеси здійснюються протягом життя у самій професійній діяльності, починаючись ще під час професіоналізації. Таким чином, саморегуляція (самоорганізація) та усвідомлення і керування цим процесом з боку самої системи є фактором, що структурує, упорядковує та впливає на вибудовування психофізіологічного апарату особистості актора, підготовку його до професійної діяльності. Психофізіологічний апарат актора живе, конструюється, моделюється, розвивається, збагачується за всіма ознаками та правилами існування автопоєзної системи. Одна з головних тез теорії функціональних систем наголошує: у підґрунті успішної діяльності полягає узгоджена робота різних органів системи, а причина неуспішної діяльності полягає у неузгодженій, дисгармонійній роботі тих самих органів.

У випадку з актором мюзиклу цими «органами» є вміння драматичного, вокального, хореографічного напрямку, а також визначені властивості психічного характеру. Особливе сполучення сили нервової системи, темпераменту, мотивацій, типу особистості та інших психічних ознак артиста є умовами впливу на швидкість та якість опанування професійних навичок, також ці сполучення є передумовою успішної або менш успішної творчої реалізації у конкурентному середовищі.

Здатність актора керувати емоціями, регулювати самовільно їх динаміку під впливом психічної саморегуляції є проявом одного з головних показників професійної придатності. На думку психологів та педагогів, когнітивний процес залежить не тільки від професійних спеціальних здібностей, але й від рівня загальної обдарованості індивіда – рівня розвитку загальних здібностей, які визначають діапазон успішної діяльності актора [9, с. 452].

На думку М. Блінової, загальні здібності характеризує друго-сигнальна парціальність (пов'язана з другою сигнальною системою людини, з розумовою (свідомою) діяльністю) [1, с. 135]. Йдеться про спрямований процес пізнання, який відрізняється у акторів якісною своєрідністю, залежністю від психічних процесів, визначених умовами професійної сценічної діяльності. Парціальність, на думку М. Блінової, обумовлює не тільки господарювання тої чи іншої системи зв'язків, вона відображується на швидкості вироблення рефлексів, а також й на ступені міцності цих рефлексів [1, с. 128]. Таким чином, можна стверджувати, що когнітивна діяльність актора має виражений парціальний характер. По-перше, тому що засвоєння навичок відбувається на підґрунті природних задатків, які, як ми вже визначили, для актора є специфічними (парціальні здібності), а по-друге, тому що загальну обдарованість (загальні здібності) характеризує також парціальність (особливе сполучення психічних якостей, притаманних саме артистичній натурі). Загальні здібності визначаються тим, що вони є застосованими у широкому спектрі діяльності. До загальних здібностей відносяться загальний інтелект, креативність (загальна здатність до творчої діяльності) та, іноді, здатність до навчання. Так, Б. М. Теплов розглядає загальні здібності як індивідуальні особливості людини, які не зводяться до вмінь та навичок, але обумовлюють легкість та швидкість навчання засобом діяльності, а В. Д. Шадріков визначав загальні здібності як своєрідність засвоєння та реалізації тої чи іншої діяльності [9, с. 693]. Спираючись на різноманітні трактовки поняття, можемо констатувати, що загальна обдарованість має на увазі здібності до самого процесу засвоєння та реалізації якої-небудь діяльності. Тобто, стосовно до процесу «самовиробництва» (професіоналізації) актора, під загальною обдарованістю розуміємо когнітивні здібності.

Слід також зауважити, що потенціал формування професійних спеціальних здібностей базується на загальних здібностях людини до засвоєння культури. На цьому аспекті наголошує Л. В. Рождественська говорячи, що спеціальні здібності, до акторської діяльності (здатність до сценічного перевтілення та сценічної виразності) не існують без загальної обдарованості людини, без визначених якостей особистості, які забезпечують розвиток здібностей чи, навпаки, значно заважають їм.

Становлення особистості у процесі професійного навчання передбачає розвиток здібностей узагальнення, ускладнення функцій, зростання свідомості та самосвідомості, досвіду, обсягу діяльності, ініціативи та самостійності. Так, Л. В. Рождественська розуміє творчу обдарованість як здатність до саморегуляції, трактуючи це як великий ступінь активності, працездатності, пластичності у виборі мети та у тактиці її досягнення. «Велике значення мають і ступінь розвитку пізнавальних процесів психіки (сприйняття, уява, мислення) і емоційно-вольова забезпеченість діяльності, і ті якості особистості, які «працюють» на професію... важливим є не тільки наявність спеціальних здібностей, але й те підґрунтя, на якому вони зростають» [7, с. 58]. Також вчена визначає важливість спрямованості особистості, системи мотивів, які диктують умови самовіддачі, та вважає їх головним енергетичним двигуном творчої праці, та, наприкінці, «реалізатором» здібностей [7, с. 58].

Аналізуючи досвід педагогічної та виконавської практики, ми можемо сказати, що навіть якщо високий рівень спеціальних здібностей (наприклад, надзвичайні голосові дані) не дано людині у зв'язку з загальною обдарованістю, майже завжди можна прогнозувати професійну безперспективність такого індивіда. З цього приводу, доцільно сказати, що спів є найбільш масовою формою активного залучення студентів акторського напрямку до вокалу. Слід сказати, що співати може кожна здорова людина, й спів є для неї природним і доступним засобом вираження естетичних потреб, почуттів, настроїв, навіть не завжди усвідомлених. Тому слід використовувати спів як засіб до дієвого музичного виховання майбутніх акторів кіно. Кожен має пам'ятати, що сенс співу не в механічному розучуванні пісень, а в їх творчій інтерпретації, в творчому підході до передачі змісту, зрозумілого та емоційно пережитого. Спів є природним способом вираження естетичних почуттів, дійовим засобом активної мобілізації творчої активності. У процесі співу студенти засвоюють музичну мову, пізнають жанрову основу пісні. У неї розвиваються музичні здібності, формується музичне сприймання, виховується інтерес до вокального мистецтва [10].

Слід зауважити, що спів – це складний психофізіологічний процес. Значну роль у навчанні співу відіграють правильно сформовані співацькі навички. «Як відомо, навички — це закріплені, автоматизовані прийоми і способи роботи, що є складовими моментами в складній, свідомій діяльності. Результати досліджень, проведених науковцями, дають підставу стверджувати, що співацькі навички забезпечуються лише через відповідність реального звучання і внутрішніх музично-слухових уявлень учнів» [2]. Але разом з тим, спів – складна дія, адже студент має одночасно вільно видобувати, правильно формувати вокальний звук, чисто інтонувати, виразно фразувати, чітко вимовляти слова, співати узгоджено з усім класом. Виконання навіть найпростішої пісні вимагає від актора володіння вокальними навичками. Це – правильна постава корпусу, дихання, дикція, звукоутворення, інтонування, тощо. Їх формування дозволяє знизити контроль свідомості за відповідними співацькими та акторськими діями, зосередити увагу на художньо-виконавських завданнях у процесі роботи над роллю.

Так, «Спеціальні здібності пов'язані як генетично так і структурно з обдарованістю. Усередині тих чи інших спеціальних здібностей проявляється загальна обдарованість індивіда, співвіднесена із загальними умовами провідних форм людської діяльності», – Б. Г. Анан'єв. У своїй статті «Чи можливо навчати тому, чому навчити не можна?» А. С. Шведерський також наполягає на тому, що у структурі таланту домінуюче значення над спеціальними здібностями має загальна обдарованість особистості актора. Чим більш різноманітно актор відчуває зв'язок явищ дійсності між собою, тим «вище варіативність та можливість встановлення непередбачуваних співвідносин, парадоксальних взаємодій у процесі пошуку та досягнення поставленого художнього завдання. Цей процес накопичення безлічі зв'язків, який обумовлюється, збагачується світом вражень, роботою уяви, акумулює роботу інтелекту, створює важливіші умови задля формування «фонду підсвідомості»... Фонд підсвідомості є основним джерелом творчості. Саме його резерви, його схованки, активність його формування, забезпечують неординарність творчого пошуку, неповторність результатів його діяльності» [8, с. 390].

Таким чином, ми розуміємо загальну обдарованість як каталізатор розвитку професійних спеціальних здібностей особистості актора. Завдяки дослідженням Д. Гилфорда, Е. Торренса, Д. Б. Богоявленської та інших у психології закріпилося уявлення про два види загальної обдарованості: інтелектуальної та творчої обдарованості [9, с. 453]. Під впливом інтелектуальної загальної обдарованості відбувається опанування навичок, необхідних для професійної діяльності, відбувається координація цих навичок між собою, наповнюється внутрішній духовний та інтелектуальний «резервуар» артиста, його «скарбниця» душі, з якої він черпає сили, мотиви, знання, досвід для своєї професійної праці. Творча (креативна) загальна обдарованість, на нашу думку, відповідає саме за ракурс реалізації таланту актора, за

самобутність професійних дій, за швидкість та якість шляху професійної реалізації, за формування творчої особистості – індивідуальності.

Висновки: Перспективним вважаємо розуміння розвитку та взаємодії професійних спеціальних здібностей та загальної обдарованості як необхідної умови продуктивного та ефективного функціонування автопоезної системи – актор. Процес взаємодії, взаємопроникнення та взаємозмінення вважаємо фактором визначення цілісності системи. Психофізіологічний апарат актора у процесі професіоналізації змінюється залежно від рівня професійних спеціальних здібностей та рівня загальної обдарованості, які взаємодіють, вибудовуючи професійний апарат – психофізіологічний апарат актора. Автопоезна система – актор трансформує природні задатки – парціальні здібності у професійні спеціальні здібності за допомогою загальної обдарованості як ціннісний акт, що становить головну складову власної індивідуальної сутності його особистості у формування професійної майстерності у галузі аудіовізуального мистецтва, проявлення якої спостерігаємо у якості та результативності когнітивного процесу – процесу коеволуції організму артиста та професійного середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блинова М. Музыкальное творчество и закономерности высшей нервной деятельности / М. Блинова. – Л. : Музыка, 1974. – 144 с.
2. Гринченко Г.Ф. Проблемы профессионального мастерства учителя в истории современной педагогики / Г.Ф. Гринченко. – К.: Высшая школа, 1977. – 175 с.
3. Диагностика и развитие актерской одаренности : [сб. науч. тр.] / Ленинградский государственный институт театра, музыки и кинематографии им. Н.К. Черкасова. – Л., 1986. – 155 с.
4. Климов Е.А. Общая психология : [учеб. пособие для вузов] / Е. А. Климов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 511 с.
5. Князева Е.Н., Курдюмов С.П. Основания синергетики: Синергетическое мировидение / Е.Н. Князева, С.П. Курдюмов / [изд.3-е, доп]. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 256 с. (Синергетика : от прошлого к будущему).
6. Общая психология / [Под ред. В.В. Богословского, А.Г. Ковалева, А.А. Степанова]. – М. : Просвещение, 1981. – 384 с.
7. Психология процессов художественного творчества / [Отв. ред. Б.С. Мейлах, Н.А. Хренов]. – Л. : Издательство «Наука», 1980. – 285 с.
8. Психология художественного творчества : Хрестоматия / [Сост. К.В. Сельченко]. – Мн. : Харвест, 1999. – 752 с. – (Библиотека практической психологии).
9. Психология. Полный энциклопедический справочник / [Сост. и общ. ред. Б. Мещерякова, В. Зинченко]. – СПб. : прайм-ЕВРОЗНАК, 2007. – 896 с.
10. Рейтинговая технология контроля и оценки знаний студентов по педагогике: учеб.-методич. пособ. для студ. и преподав. / под. ред. проф. В.П.Симонова. – М.: Международная пед. академия, 2001. – 73 с.
11. Varela F.J. Patterns of Life : Intertwining Identity and Cognition // Brain and Cognition. 1997. – Vol. 34.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Blynova M. Muzykalnoe tvorcestvo y zakonernosty vysshei nervnoi deiatelnosti / M. Blynova. – L. : Muzyka, 1974. – 144 s.
2. Hrynchenko H.F. Problemy professyonalnoho masterstva uchytelia v ystoryy sovremennoi pedahohyky /H.F. Hrynchenko. – K.: Vysshaiia shkola, 1977. – 175 s.
3. Dyahnostyka y razvytye akterskoi odarennosti : [sb. nauch. tr.] / Lenynhradskiy hosudarstvennyi ynstytut teatra, muzyky y kynematohrafyy ym. N.K. Cherkasova. – L., 1986. – 155 s.
4. Klymov E.A. Obshchaia psykholohyia : [ucheb. posobyie dlia vuzov] / E. A. Klymov. – M. : YuNYTY-DANA, 1999. – 511 s.
5. Kniazeva E.N., Kurdiymov S.P. Osnovanyia synerhetyky: Synerhetycheskoe myrovydenye / E.N. Kniazeva, S.P. Kurdiymov / [yzd.3-e, dop]. – M. : Knyzhnyi dom «LYBROKOM», 2010. – 256 s. (Synerhetyka : ot proshloho k budushchemu).
6. Obshchaia psykholohyia / [Pod red. V.V. Bohoslovskoho, A.H. Kovaleva, A.A. Stepanova]. – M. : Prosveshchenye, 1981. – 384 s.
7. Psykholohyia protsessov khudozhestvennoho tvorchestva / [Otv. red. B.S. Meilakh, N.A. Khrenov]. – L. : Yzdatelstvo «Nauka», 1980. – 285 s.
8. Psykholohyia khudozhestvennoho tvorchestva : Khrestomatyia / [Cost. K.V. Selchenok]. – Mn. : Kharvest, 1999. – 752 s. – (Byblyoteka praktycheskoi psykholohyy).
9. Psykholohyia. Polnyi entsyklopedycheskyi spravochnyk / [Sost. y obshch. red. B. Meshcheriakova, V. Zynchenko]. – SPb. : praim-EVROZNAK, 2007. – 896 s.
10. Reitynhovaia tekhnolohyia kontrolia y otsenky znanyi studentov po pedahohyke: ucheb.-metodych. posob. dlia stud. y prepodav. /pod. red. prof. V.P.Symonova. – M.: Mezhdunarodnaia ped. akademyia, 2001. – 73 s.
11. Varela F.J. Patterns of Life : Intertwining Identity and Cognition // Brain and Cognition. 1997. – Vol. 34.

Гавран И. А. Методическое основой формирование профессиональной актерского мастерства студентов в области аудиовизуальных искусств

В статье рассматривается вопрос о формировании профессионального актерского мастерства студентов. Проанализированы основные аспекты взаимосвязей профессиональных способностей и общей одаренности личности актера, раскрывается их важность в процессе профессионализации с позиции эволюционного становления студентов в области аудиовизуального искусства. Акцентируется важность творческого процесса, направленного на самоусовершенствование личности – как одной из основ достижения вершин творческого потенциала.

Ключевые слова: профессиональные способности, когнитивный процесс, одаренность, взаимодействие, профессионализация, самоусовершенствование, актер.

Havran I. A. Metodicheskoe Osnovoy Formationprofessional Akterskoho Mastery Studentovin The Field Of Art Audyovyuzual

The article discusses the issue of formation of professional acting students. Analyzed aspects of the relationship the professional ability and General giftedness of the personality of the actor, revealed their importance in the process of professionalization of the position of the evolutionary development of students in the field of audiovisual art. The attention the importance of the creative process aimed at self-identity as one of the foundations of achieving the heights of creativity.

The complexity of the description common patterns of the existence of a creative personality is that combination of qualities of the creative person is practically endless, which is why more rational is not to systematize general trends in the development of creative personality, only to describe, to suggest possible options and ways of generalization for the benefit of creative people to allow their own self-organization as the most productive direction of development.

Keywords: professional ability, cognitive process, endowments, interaction, professionalisation, self-improvement, actor.